

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția :
Strada Academiei No. 6.
Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

Abonament :
Exemplarul . . . . . 5 Lei
Pe un an . . . . . 200 Lei

PARTEA OFICIALĂ

***

Statul personal al Diecezei române unite de Oradea-Mare pe anul 1929.

Episcopul diecezan.

I. P. S. S. Dr. Valeriu Traian Frențiu, Conte Roman, Asistent al Tronului Pontificiu.

Capitulul catedral.

1. Prepozit: Ilmul Dr. Iacob Radu, prelat papal.
2. Canonic lector: Revmul Ilie Stan, directorul central al reuniunilor pii.
3. Canonic cantor: Ilmul Dr. Gheorghe Miculaș, prelat papal, vicar general episcopesc, Rectorul Seminarului teologic și domestic din Oradea.
4. Canonic custode: Revmul Petru Tămâian.
5. Canonic școlastic: Revmul Dr. Grigorie Pop, camerar papal.
6. Canonic cancelar: Revmul Augustin Maghiar

Canonici onorari.

1. Revmul Alexandru Gera, vicar foraneu, protopop paroh I de Carei.
2. Revmul Gheorghe Mureșan, paroh în Mofținul Mic.
3. Revmul Camil Sălăgean, directorul liceului de băieți din Beiuș.
4. Revmul Cornel Sabo, directorul școlii normale diecezane din Oradea.

Consistorul episcopesc.

Președinte: I. P. S. S. Episcopul diecezan.

Asesori: Membrii veneratului Capitul catedral și canonicii onorari și următorii: Ignăție Sabo, Arhidiacon on., paroh în Șoncoiuș; Dr. Paul Luran protopopul Crișului; paroh în Vad; Dr. Valeriu Hetcou, Arhidiacon on., protopopul Beiușului, paroh în Beiuș; Romul Buzilla, Arhidiacon on., protopopul Mădărasului paroh în Mădăras; Pamfil Ossian, Arhidiacon on., protopopul Someșului, paroh în Roșiori; Gheorghe Maior Arhidiacon on. protopop paroh I de Oradea Mare Olosig; Ioan Sălăgian, paroh în Andrid; Iosif Pataky, protopopul Ieriului, paroh I în Sanislău; Victor Ghitta, protopopul Șiriei, paroh în Șiria, Victor Pop, protopopul Mureșului, paroh în Șeitini; Petru Cupcea, Arhidiacon on. protopopul Supurului, paroh în Supurul de jos; Dr. Constantin Pavel Arhidiacon on., profesor la liceul

de băieți din Beiuș; Francisc Hubic, Arhidiacon on., profesor la Academia Teologică din Oradea; Alexandru Mihuțiu, cassar diecezan; Iuliu Pop, paroh în Domănești; Ludovic Vida, camerar papal paroh II. în Carei-Mari; Vasile Barbul primnotar consistorial; Ioan Turdean, paroh în Săsari; Dr. Vasile Chirvaiu profesor la Academia teologică din Oradea; Dr. Nicolae Flueraș, profesor la Academia teologică din Oradea; Gheorghe Barna, profesor la Academia teologică din Oradea; Dr. Ludovic Tăutu, profesor la Academia teologică din Oradea.

Asesori din alte dieceze.

Ilmul Ioan Boros, prepozitul Capitulului Catedral din Lugoj, prelat papal; Aurel A. C. Domșa protopopul Blajului; Dr. Zenovie Păclișeanu, director general în Ministerul de Culte. Dr. Ioan Bălan canonic Metropolitan; Dr. Victor Macaveiu, canonic Metropolitan; Dr. Nicolae Brânzeu canonic catedral din Lugoj. Dr. Alexandru Pteancu Inspector general al școlilor secundare din Ardeal.

Fisc. Cons.: M. On. Alexandru Mihuțiu, cassar diecezan.

Preot misionar: vacant.

Oficiul diecezan.

Primnotar consistorial: Vasile Barbul; notar consistorial: Ioan Cheregi Crișan; exactor diecezan: Gavril Stan; arhivar: Corneliu Torsan; actuar Augustin Olah; concepist: Aurel Barbul; expeditor: Romul Mădăraș; advocați diecezani: Dr. Demetriu Kiss și Dr. Vasile Bledea.

Oficiul administrativ al fundațiilor diecezane.

Director: Revmul Dr. Grigorie Pop, canonic școlastic; contabil: Ioan Chișiu; cassar: Alexandru Mihuțiu.

Tribunalul matrimonial.

Președinte: Dr. Grigorie Pop; Asesori: Ilmul Dr. Iacob Radu; Revmul Ilie Stan; Revmul Cornel Sabo; Revmul Gheorghe Maior; M. On. Alexandru

Mihuțiu; M. On. Dr. Ludovic Tăutu; și M. On. Dr. Vasile Chirvaiu. *Defensor matrimonial*: M. On. Dr. Nicolae Flueraș; *Notar*: M. On. Gheorghê Barna.

Exactoratul diecezan.

Președinte: Revmul Ilie Stan; *Membrii*: Canonicii actuali și onorari și: Revmul Gheorghe Maior, Revmul Dr. Valeriu Hetcou, Revmul Petru Cupcea, M. On. Dr. Paul Lauran, Revm. Dr. Constantin Pavel, M. On. Victor Ghitta, M. On. Iosif Pataky, M. On. Vasile Barbul, M. On. Ioan Turdean, M. On. Gheorghê Barna, On. Mihail Boca, On. Simeon Gocan. On. Ambroziu Iluțiu; *Notar*: Gavril Stan.

Comisia examinatoare a profesorilor de religie și a ordinanzilor.

Președinte: Rectorul Seminarului teologic; *Membrii*: profesorii Academiei teologice.

Seminarul teologic și cel domestic pentru elevii de la liceu și dela școala normală.

Rector: Ilmul Dr. Gheorghe Miculaș; *Spiritual*: Dr. Ludovic Tăutu; *prefecți de studii*: On. Gheorghe Naghi la seminarul teologic, Ioan Chișiu la seminarul domestic și Fr. Marcus Keller. Fr. Nicolae Dies și Fr. Matias Gașpar la internatul școalei normale; *Administrator*: Vasile Simon.

Academia teologică.

Rector: Ilmul Dr. Gheorghe Miculaș; *profesori*: Francisc Hubic; Dr. Vasile Chirvaiu; Dr. Nicolae Flueraș; Gheorghê Barna; Dr. Ludovic Tăutu.

Școala normală diecezană din Oradea.

Director: Revmul Cornel Sabo; *profesori*: Dr. Vasile Chirvaiu; Mihail Selegian; Petru Fodor; Ambroziu Iluțiu; Matia Gașpar; *Profesori suplinitori*: Vasile Bolcaș; Dumitru Timotin, Dr. Ludovic Tăutu, Fr. Nicolae Dies, Ioan Bârsan, Anton Ander, Teodor Florea, Roman Motil, Ioan Sabău, Lt. Aurel Bucșa, Victor Aldea.

Liceul de băieți din Beiuș.

Director: Camil Sălăgian; *profesori*: Ioan Bușița, Dr. Constantin Pavel, Victor Popcviciu, Ioan Teușan, Traian Tămaș, P. At. Merlos, P. Justin Bonnet, Teodor Naghi, Gavril Tăutu, Nicolae Fântânar, Gavril Găvrilaș, Cornel Mezea; *catehet ortodox*: Moise Popoviciu, *medcul liceului*: Dr. Ioan Bozac.

Internatul Pavelian de băieți din Beiuș.

Rector: P. Aloisiu Barral; *prefecți de studii*: Păr. Atanasiu Merlos, păr. Alexandru Malfatti; *Econom*: P. Iustir Bonnet.

Liceul de fete din Beiuș.

Directoară: Elisa Dr. Pavel n. Ștefanica; *Profesoare*: Angela Sălăgian n. Butean, Elena Dr. Bozac n. Butean, Valeria Ștefanica, Eleonora Dunca, Maria Cosma, Olivia Bardoși; *Fabiola Hetcou, Aurora Tămaș, Valeria Antal. Profesor de religie*: Teodor Mateiu; *profesori auxiliari*: Dr. Constantin Pavel, P. L. Barral, Gavril Tăutu, Nicolae Fântânar, P. A. Malfatti, Gavril Găvrilaș, *medic*. Dr. Cornel Neș.

Internatul Pavelian de fete din Beiuș.

Spiritual: Teodor Mateiu; *medic*: Dr. Cornel Neș; *Internatul e condus de Surorile Congregației Notre-Dame.*

Preoți diecezani aplicați în serviciul statului.

M. On. Ioan Iepure, profesor la liceul „Gheorghê Șincai” din Baia-Mare. M. On. Dr. Gheorghê Hetcou, directorul liceului Gh. Șincai” din Baia-Mare. On. Paul Voștinar, Directorul liceului de fete „Oltea-Doamna” din Oradea. On. Petru Gherman profesor la liceul „Gh. Șincai” din Baia-Mare; On. Silviu Tămaș profesor la liceul „Mihai-Eminescu” din Satu-Mare; On. Gh. Pteancu profesor de religie la școala normală de băieți din Năsăud; On. Victor Pop, prof la liceul de băieți „Simeon Bărnuțiu” din Șmleu; On. Augustin Cosma, profesor la liceul „E Gojdu” din Oradea; On. Simeon Gocan, insp. al învățământului minoritar din regiunea Oradea; On. Antoniu Pop, profesor de religie la liceul E. Gojdu din Oradea-Mare; On. Coriolan Pop, prof. de religie la liceul V. Lucaciū din Carei-Mari; On. Iuliu Muth, director al școalei de ucenici din Oradea; Ioan Mărcuțiu, director de școală primară.

Districtele protopopești.

I. Districtul protopopesc al Orăzii.

Protopop: Gheorghê Maior.

1. Oradea Orașul Nou: Adm. paroh I. Vasile Barbul; paroh II. Demetriu Șaitoș.
2. B. Ișie, posta Apateul românesc, paroh Victor Termovean.
4. Cordău, paroh Petru Gherman.
5. Episcopia B. hor, paroh Mihail Boca.
6. Giriș, posta Tărianul Crișului, paroh Andreiu Pelle.
7. Haieș, posta Băile Felix, paroh Ioan Cîncă.
8. Nogiorid, posta Leșul Orăzii, adm. par. Gh. Barna.
9. Oradea Olosig, paroh I. Georghe Maior, adm. par. II. Vasile Stan.
10. Salonta, adm. par. Simeon Gocan.
11. Sântandrei, paroh Victor Cîncă.
12. Sântăul Mare adm. par. Alexandru Mihuțiu.
13. Șauaeu, vacant.
14. Sîtițelec, posta Șauaeu, adm. par. Gheorghê Vereș.

II. Districtul protopopesc al Șebișului.

Protopop: vacant. *Administrator al oficiului protopopesc*: Victor Pop, protopopul Mureșului.

1. Beliu, paroh Iosif Nistor.
2. Bocsig, paroh Alexandru Frugina.
3. Buteni, vacant.
4. Mocrea, paroh Ioan Pușcașiu.
5. Moroda, posta Mocrea, vacant.

III. Districtul protopopesc al Șiriei.

Protopop: Victor Ghitta.

1. Bărzava, adm. par. Aurel Birău.
2. Gașa, posta Șiria, vacant.
3. Giulița, posta Totveradia, vacant.
4. Minișel, posta Nadăș, adm. par. Ilie Popa

5. Minișul de sus, posta Tăuți, adm. par. Demetriu Tămaș.
6. Nadăș, vacant.
7. Șria, paroh Victor Ghitta.

IV. Districtul protopopesc al Mureșului.

Protopop: Victor Pop.

1. Nădlac, paroh Arcadie Crâșnic.
2. Semlac, paroh Demetriu Bran,
3. Șeitin, paroh Victor Pop.

V. Districtul protopopesc al Șimandului.

Protopop: vacant, administrator al of. protopopesc Victor Pop, protopopul Mureșului.

1. Chereuș, paroh Teodor Pop; paroh il. vacant.
2. Șimand, adm. par. Ioan Fântânar.
3. Gurba, posta Boroșineu, adm. par. Silviu Sălăgian.
4. Sintea, paroh Mihail Ciul.

VI. Districtul protopopesc al Beiușului.

Protopop: Dr. Valeriu Hetcou.

1. Băița, paroh Gheorghe Voștinar.
2. Beiuș, paroh Dr. Valeriu Hetcou
3. Delani, posta Beiuș, paroh Gheorghe Ardelean.
4. Drăgoteni, posta Beiuș, vacant
5. Finiș, paroh Aurel Iluțiu.
6. Fiziș, posta Beiuș adm. par. Vasile Murgu.
7. Joaniș, posta Beiuș paroh Joan Vlaicu.
8. Negru, posta Beiuș adm. paroh Victor Popovici.
9. Petrani, posta Beiuș, adm. par. Gheorghe Marta.
10. Pocola, posta Beiuș, adm. par. Traian Tămaș.
11. Presaca, posta Uileacul Beiușului, adm. par. Liviu Marele.
12. Săncouș, paroh Ignăție Sabo.
13. Uileac, adm. par. Vasile Ardelean.
14. Valani, posta Beiuș Uilac, vacant.

VII. Districtul protopopesc al Holodului.

Protopop: vacant. Administrator al oficiului protopopesc Dr. Valeriu Hetcou, protopop în Beiuș.

1. Decănești, posta Drăgești, adm. par. Petru Vancu.
2. Drăgești, vacant.
3. Grunulung, posta Drăgești, vacant.
4. Holod, posta Vintiri, adm. par. Victor Ghergar.
5. Mociar, posta Tinca, adm. par. Alexandru Găvrus.
6. Rogoz, posta Vintiri, adm. par. Cornel Marian.
7. Sămboșag, paroh Paul Tămăian.
8. Vintiri, adm. par. Petru Chișvasil.

VIII. Districtul protopopesc al Crișului.

Protopop: Dr. Paul Luran.

1. Așeu, posta Aleșd, vacant.
2. Buznea, vacant.
3. Borodul Mare, paroh Adrian Muntean.
4. Borozăl, posta Borodul Mare, paroh Demetriu Pop.

5. Dubricionești, posta Vadul Crișului, adm. par. Lazar Apătean.

6. Groși, posta Aleșd, paroh Eduard Bacoșiu;
7. Topa de Criș, posta Vadul Crișului, paroh George Bonea.
8. Vad, paroh Dr. Paul Luran.

IX. Districtul protopopesc al Barcăului.

Administrator protopopesc: Gavril Lazar.

1. Ceanaloș, posta Sâniob, adm. par. Cornel Cavași.
2. Ciulești, posta Spinuș, paroh Ioan Pop.
3. Chioag, posta Sârbi, adm. par. Aurel Lazar.
4. Derna de sus, paroh Gavril Bardoși.
5. Fărnaș, posta Sâniob, vacant.
6. Fegernic, posta Sâniob, paroh Teodor Lazin.
7. Gurbești Seliște, posta Spinuș, vacant.
8. Nădar, posta Sâniob, vacant.
9. Paulești, posta Spinuș, vacant.
10. Săcălășeu, posta Derna de sus, vacant.
11. Sântlazar, posta Mișca, paroh Gavril Lazar.
12. Sarcău, posta Sârbi, adm. par. Vasile Pop.
13. Sârsig, posta Poclusa, adm. par. Grațian Mateiu.
14. Spinuș, adm. par. Liviu Moza.
15. Tria, posta Derna de sus, adm. par. Desideriu Zurbău.

X. Districtul protopopesc al Luncei.

Administrator protopopesc, Ioan Pop.

1. Abămuți, paroh Coriolan Man.
2. Cheț, posta Marghita, par. Gheorghe Modi.
3. Ciutelec, adm. par. Demetriu Halmăgian.
4. Cristur, vacant.
5. Diiș, posta Marghita, adm. par. Ioan Mateiu.
6. Ghetea, posta Marghita, paroh Vasile Anca.
7. Ghida, posta Marghita, paroh Vasile Terdic.
8. Marghita, adm. par. Alexandru Terdic.
9. Petreu, adm. par. Alexandru Terdic.
10. Popești, paroh Ioan Pop.
11. Suplac, adm. par. Iosif Cavași.

XI. Districtul protopopesc al Vașadului.

Protopop: vacant. Administrator al oficiului protopopesc Iosif Pataky.

1. Curtuișeni, paroh, Ioan Genț.
2. Cheniz, posta Șindru, paroh Augustin Sabău.
3. Eruadon, vacant.
4. Galoșpetreu, paroh Gheorghe Chișiu.
5. Șindru, paroh Gheorghe Cavași.
6. Simeon, vacant.
7. Tarcea, paroh Traian Mihalca.
8. Vașad, Gheorghe Hubic.
9. Valea lui Mihaiu, paroh Emil Perényi.

XII. Districtul protopopesc al Eriului.

Protopop: Iosif Pataky.

1. Andrid, paroh Ioan Sălăgian.
2. Ciumești, paroh Gheorghe Pinte.
3. Dindești, paroh Aurel Mureșan.
4. Pișcolt, paroh Florian Sălăgian.
5. Portița, paroh Nicolae Sabo.
6. Resighea, posta Pișcolt, par. Cornel Abrudan.
7. Sanislău, paroh I. Iosif Pataky, paroh II. Aurel Păscuțiu.
8. Vezendiu, posta Portița, paroh Nicolae Bota.

XIII. Districtul protopopesc al Careilor.

Protopop: Alexandru Gera, vicar foraneu.

1. Carei-Mari, paroh I. Alexandru Gera, paroh II. Ludovic Vida, paroh III. Vasile Terdic.
2. Domănești, paroh Iuliu Pop.
3. Ghenciu, adm. par. Sever Hrițiu.
4. Istrău, poșta Sânmiclăuș, par. Ioan Ternovan.
5. Moftinul mic, paroh Gheorghe Mureșan.
6. Sânmiclăuș, paroh Mihail Pop.
7. Tiream, paroh Teodor Gherman.
8. Urmașii lui Lucaciu, adm. par. Coriolan Pop.

XIV. Districtul protopopesc al Supurului.

Protopop: Petru Cupcea.

1. Chegea, poșta Socaciu, adm. par. Augustin Mureșan.
2. Beltiug, adm. par. Leontin Ciula.
3. Giungi, paroh Josif Clintoc.
4. Hurez, adm. par. Romul Mihalca.
5. Racova, poșta Hurez, adm. par. Joan Mut.
6. Supurul de jos, paroh Petru Cupcea.

XV. Districtul protopopesc al Codrului.

Protopop: vacant. Administrator al oficiului protopopesc Romul Buzilla, protopopul Mădărasului.

1. Chilia, poșta Homorodul de jos, adm. par. Gheorghe Șinca.
2. Gereușa, poșta Mediaș, paroh Iuliu Pop.
3. Hodișa, poșta Mediaș, adm. par. Ioan Dărăbanth.
4. Homorodul de mijloc, poșta Homorodul de jos, paroh Ioan Clintoc.
5. Mediaș, paroh Gheorghe Pop.
6. Necopoiu, poșta Homorodul de jos, adm. par. Coriolan Ternovan.
7. Soconzăl, poșta Socond, adm. par. Paul Silaghi.
8. Stâna poșta Socond, adm. par. Petru Iancic.

XVI. Districtul protopopesc al Ardușadului.

Protopop: vacant. Administrator al oficiului protopopesc: Pamfil Ossian, protopopul Someșului.

1. Ardușad, paroh Liviu Sălăgian.
2. Borlești, poșta Pomi, paroh Vasile Barbul.
3. Bozinta Mare, poșta Tăuții de jos, adm. par. Gheorghe Nagy.
4. Bușag, poșta Tăuții de jos, adm. par. Sabin Gorun.
5. Fărcașa, adm. par. Iuliu Mărcuș.
6. Sârbi, poșta Fărcașa, paroh Petru Herțegh.
7. Săsari, poșta Baia Mare, paroh Ioan Turdean.
8. Tămaia, poșta Fărcașa, paroh Ioan Fărcaș.

XVII. Districtul protopopesc al Someșului.

Protopop: Pamfil Ossian.

1. Apatău, paroh Ioan Pușcașiu.
2. Bicău, poșta Crucisor, adm. par. Florian Radu.
3. Cărășeu, paroh Demetriu Bandici.
4. Crucisor, paroh George Goia.
5. Culciul Mare, poșta Culciul Mic, adm. par. Emil Ghitta.
6. Lipou, poșta Cărășeu, paroh Gheorghe Silaghi.
7. Pomi, paroh Alexanru Brancovean.
8. Roșiori, poșta Valea vinului, paroh Pamfil Ossian.
9. Valea vinului, paroh Ioan D. Silaghi.

XVIII. Districtul protopopesc al Mădărasului.

Protopop: Romul Buzilla.

1. Amaș, poșta Satu Mare, adm. par. Ignăție Chirvaiu.
2. Ardud, paroh Cornel Dărăbanth.
3. Ludoveni, vacant.
4. Mădăras, poșta Ardud, paroh Romul Buzilla.
5. Pișcari, poșta Terebești, paroh Iosif Mihalca.
6. Ruși, poșta Viile Sătmarului, adm. par. Nicolae Câmpian.
7. Sătmărel, paroh Vasile Boroș.
8. Tătărești, poșta Viile Sătmarului, paroh Vasile Baști.
9. Terebești, paroh Iuliu Vălean.
10. Viile Sătmarului, paroh Victor Silaghi.

XIX. Districtul protopopesc al Sătmarului.

Protopop: Vacant. Administrator al oficiului protopopesc Romul Buzilla.

1. Boghiș, poșta Doba, adm. par. Vasile Marchiș.
2. Doba, paroh Ioan Soran.
3. Oar, adm. par. Petru Rusu.
4. Petea, poșta Satu Mare, paroh Iuliu Pop.
5. Vetiș, paroh Gavril Pop.

No. 61—1929.

Preoți repausați în anul 1928.

În cursul anului 1928 au repausat în Domnul următorii preoți diecezani:

1. Silvestru Seremi, paroh în Eriuadoni.
2. Ioan Sabău, preot în deficiență.

Întru repausul sufletelor acestor confrăți adormiți în Domnul, conform dispoziției Circularului Nostru Nr. 1552—1925, fiecare preot diecezan are să celebreze trei Sf. Liturghii.

Oradea, 9 Ianuarie 1929.

Nr. 88—1929.

Rugăciune pentru Pontifice.

Aci ./' alăturat trimitem tuturor oficiilor Noastre parohiale în câte un exemplar rugăciunea pentru Pontifice, care, conform pastoralei Noastre de anul nou, în toate Duminecile și Sărbătorile anului 1929 este a se recita după rugăciunea amvonului pentru Preafericitul Părinte Papa Piu XI, care în anul acesta își serbează jubileul de 50 ani de preoție.

Oradea, 12 Ianuarie 1929.

— **Biserica creștină în Rusia bolșevică.** Ziarul „Unirea” din Blaj publică o statistică a ziarului „Vozvojdni”, după care au fost omoriți până acuma în Bolșevicia 2960 preoți, 3447 călugări, 1962 călugărițe și sunt încă prin închisori și în exil vr'o 7000 preoți și 150 episcopi. Sunt închise 686 mănăstiri; iar predarea religiei, peste tot, este strict oprită.

PARTEA NEOFICIALĂ

***

CEARTA PENTRU SĂRBĂTOAREA PAȘTILOR.

În biserica răsăriteană au reînceput cercurile pentru sărbătoarea Paștilor, întocmai ca pe vremea dinaintea de Sinodul de la Nicea. (a. 325). După cât se pare, neînțelegerile s'au produs — în sânul bisericii ortodoxe române — nu într'atâta cu privire la calendarul nou, cât mai ales pentru schimbarea pascăliei și prăznuirea Sf. Paști.

În vechime erau două practice mai răspândite în ce privește prăznuirea Sf. Paști. Creștinii din Asia prăznuiau ziua Învierii la 16 a lunii jidovești Nisan, în orice zi a săptămânii ar fi căzut. Biserica apuseană serbă Paștile în Dumineca ce urmă după 14 Nisan. Apoi mai erau și de aceia, mai ales creștini născuți jidovi, cari prăznuiau Paștile odată cu jidovii, adică în 14 Nisan.

Pe tema acestor deosebiri s'au produs frecări între biserica Romei și bisericile asiatice. Cea dintâiu susținea că practica sa derivă de la Sf. Apostoli Petru și Pavel; iar bisericile asiatice, că a lor datează de la Sf. Apostoli Ioan și Filip. Valurile neînțelegerilor creșteau necontenit, așa, că Papa Victor I declară că, dacă asiaticii nu se vor supune primind practica romană, vor fi excluși din comunitatea bisericii.

Dar cu aceasta spiritele nu s'au calmat, până ce sinodul I. ecumenic de la Nicea (325) a pus capăt discuțiilor pe aceasta temă, hotărînd ca toate bisericile să urmeze practica romană. Deci s'a hotărît la Nicea, ca: 1. Ziua Învierii să se prăznuiască totdeauna **Dumineca**; 2. aceasta Duminecă este Dumineca primă după luna plină, care urmează echinocțiului de primăvară, care s'a fixat la 21 Martie. Astfel intervalul, în care — după sinodul de la Nicea — se poate serbă Paștile, este **dela 22 Martie — 25 Aprilie**.

Dar aceasta îndreptare a calendarului Iulian¹⁾ prin potrivirea echinocțiului de primăvară — n'a putut elimina diferența ce există între calendarul solar și calendarul îndreptat. Aceasta diferență a crescut, așa că pe la 1582 era de 10 zile. Papa Grigorie XIII. potrive cele două calendare suprimând cele 10 zile. Acest calendar îndreptat, — denumit: **Calendar Gregorian sau stil nou**, în opoziție

cu cel Iulian, denumit: **stil vechiu** — a fost introdus, apoi. în întreagă biserica apuseană și, cu vremea, la toate popoarele culte. Singură biserica răsăriteană a rămas pe lângă calendarul Iulian, stil vechiu, care în 1924 era mai lung de cât cel solar cu 13 zile. Biserica română autocefală și biserica română unită, în 1924 introduseră calendarul îndreptat suprimând cele 13 zile; iar pentru sărbătoarea Paștilor s'a păstrat „deocamdată” „socoata de timp a vechei Pascălie a calendarului vechiu”.

Este de însemnat, însă, că nu toate bisericile autocefale au introdus calendarul îndreptat, și nici cele cari l-au introdus nu se înțeleg cu privire la data prăznuirii Paștilor. Biserica din Constantinopol fixează ziua Paștilor înaintând datele întârziate ale Pascăliei vechi cu 13 zile; iar biserica română a adaptat pascălia veche la calendarul nou, rămânând în vigoare hotărârile de la Nicea. Astfel Patriarhia din Constantinopol fixează data Paștilor pe ziua de 5 Maiu; iar Sf. Sinod al bisericii autocefale române pe 31 Martie.

E știut că introducerea calendarului îndreptat în biserica română ortodoxă a avut o primire ostilă din partea clerului chiar. Poporul e conservativ în obiceiurile sale, e drept, dar acolo unde preoții cu pricepere, tact și stăruință au observat dispozițiile Sf. Sinod, poporul le primește.

Agitația clerului ortodox pe chestiunea Pascăliei este, ni se pare, străină, de interesele bisericii și ale neamului. Ea pornește de la bisericile asiatice, cari privesc înoirile Sf. Sinod din România cu ochii străbunilor dinaintea de Sinodul de la Nicea. Căci pentru ce agită atât călugării basarabeni, cât și chiar Asociația Generală a preoților ortodoxi? Pe temeuri științifice? Nu, din acest punct de vedere, nime nu cutează. Pentru apărarea tradiției, cum spun răsvrățiții călugări din Basarabia? Nu prea, căci tocmai Patriarhia Constantinopolitană vatămă tradiția, fixând Paștile la 5 Maiu, adică peste hotarul stabilit la Nicea. Apoi ce e cu postul Sf. Apostoli Petru și Pavel, dacă Paștile vor fi în 5 Maiu? Pentru ca să salveze acest post, enciclica Patriarhului din Constantinopol fixează ca zile de post cele

¹⁾ Despre: Îndreptarea calendarului și prăznuirea Sf. Paști, vezi „Vestitorul” 1926, No. 17—18.

patru zile, cari urmează după Rusalii, adică 25, 26, 27 și 28 Iunie. Dar, după practica bisericii, în această săptămână, până la Dum. tuturor sfinților, este **hârți**. Unde se păstrează aici tradiția străbunilor? Dispozițiile Sf. Sinod păstrează neatinsse hotărârile dela Nicea.

Se va vedea dacă Sf. Sinod va ceda acestor agitații, acum după ce toată lumea a luat cunoștință despre ziua Sf. Paști, sdruncinându-și prin acesta autoritatea ca for suprem al bis. autocefale române. sau își va impune punctul său de vedere într'o chestiune atât de agitată ca și aceasta. Nif.

Iarăș despre limbă.

În unul din numerii trecuți ai „Vestitorului” pâr. Tăutu publicase un articol foarte la locul lui, în care se atrăgea atențiunea fraților preoți asupra vorbirii și scrierii corecte românești din punct de vedere gramatical.

M'am bucurat din suflet, căci era timpul suprem, să ne ocupăm în revista noastră odată și de această chestiune. Și dacă s'a pus chestiunea, eu voesc să o privesc și din altă latură și dacă nu mai importantă, dar cel puțin egală cu aceea desvoltată de pâr, Tăutu: de pronunțarea românească.

Onoare excepțiunilor, — din nefericire prea puține, — noi Bihoreni și Sătmărenii pronunțăm cât se poate de prost limba românească. Sărmanul, bunul poet Sion, de ne-ar fi auzit vreodată pe noi grăind românește, desigur că i-ar fi trecut pofta să scrie versurile-i renumite.

„Mult e dulce și frumoasă
Limba ce vorbim,
Altă limbă armonioasă
Ca ea nu găsim”.

Săraca noastră limbă bihoreană—sătmăreană numai dulce și armonioasă nu-i. Înțeleg pe frații din vechiul Regat, când ne critică limba și mai ales pronunțarea ei absurdă, și'n bună parte-mi esplic de ce concetățenii nostri minoritari din aceste părți nu prea prind gustul de a-și însuși limba „dulce și armonioasă” ce-o vorbim.

Nu ne mirăm de țaran — el sărmanul ce-i de vină? — că pronunță rău limba. Dar noi intelectualii — noi preoții care știm gramatică, avem bacalaureat, studii teologice academice, și mai avem și ureche cultivată prin muzică — noi cu ce să ne scu-zăm? Cu ce ne motivăm pronunțarea noastră imposibilă? Căci orice om inteligent trebuie să-și știe motiva ori ce faptă.

Doauă motive se aduc, de obicei: Intai: „Așa m'am obicinuit”; și al doilea: „Trebuie să grăesc poporului în limba lui, ca să mă înțelegă”.

Cu motivarea cea dintâiu nu mă ocup. Obici-

nunța rea nu-i motiv serios. Al doilea, s'ar părera mai serios: *Limba poporului*.

Firește că-i greșit! Sunt unui, cari își închipue că a vorbi poporan, în limba poporului, însemnă a-i accepta toate ungrizmele și pe deasupra-pupază pe colac a pronunța totatât de greșit cum pronunță acela pe alocuri.

Nu este așa?

A vorbi poporan însemnă a te apropia de felul de gândire al poporului, a înfiebunța cuvintele primite deja în tezaurul limbei românești, dar nici decât a pronunța așa cum pronunță poporul bihorean sau sătmărean.

Înțeleg poporul foarte bine și cuvintele curat românești, cari nu cad în afară de sfera în care se'nvârte dânsul. Nu va înțeleg cuvintele, cari denoată noțiuni abstracte sau streine de ocupația lui ori cât de pe ungrie le-am spune, sau ori cât de pocit le-am pronunța.

Și în limbă ca și în politică, a fi democrat nu însemnă a te scobori la gustul poporului, ci a-l ridica pe el la tine. Asta-i democrația adevărată și sfântă, la care ne-a învățat prin faptele și învățăturile Lui însuș Domnul nostru Isus Hristos.

E greșit, deci motivul cu poporanismul. Din-potrivă: poporul așteaptă dela nădrăgari-și în locul întâi, dela preot să-i vorbească o limbă mai aleasă, o limbă „mai domnească”.

Poporul nostru dela sate azi la ori ce instituție merge pes'e tot locul aude o limbă curată românească, pronunțată frumos și corect. Copilul lui, când merge la școală aude dela dascăl o limbă dulce armonioasă, feciorul lui la armată aude comanda rostită într'o limbă românească ireproșabilă și când se'ntoarce dela armată el însuși se nizește a vorbi cum a învățat „la regiment” . . . .

Ei, numai singur pe preot (pardon, uneori și pe notariul evreu sau ungr din sat!) să-l audă că-i batjocorește limba grăind „în limba poporului?”

Și încă de unde? Din amvon! Din acel loc sfânt, de pe acea catedră înaltă, distinsă, pe care a o pângări printr'un limbaj urit și schimonosit, este un păcat împotriva Neamului nostru românesc. . . !

Eu cred, că nu sunt departe de adevăr, când susțin că adevăratul motiv nu este nici obișnuința, nici poporanismul, ci-simplaminte-comoditatea noastră.

„Amu la bătrânețe să-mi schimb limba?”

Da, acum la bătrânețe sau la tinerețe, egal, fiindcă suntem oameni inteligenți — pro primo — și suntem și preoți-deci învățători și educatori ai poporului concretizat noauă-pro secundo!

Și dacă calitatea de om inteligent ni-ar putea scuza, eventual, neglijența și comoditatea, a doua calitate — aceia de preot — la nici un caz nu o poate!

Deci:

„Grăiți corect românește,
Pentru Dumnezeu”! —

S. Gocan.

Despre folosul cântării*

(Continuare)

11. Stând astfel lucrurile, fraților să plinim, slujba laudelor cu mai deplină încredere, știind că vom dobândi har foarte mare dela D-zeu noi cărora ni s'a dat să cântăm imne lui Dumnezeu celui vecinic împreună cu atâția și așa mari sfinți, profeți, zic, și martiri. Acestuia să i ne mărturisim cu David, că este bun. Impreună cu Moisi să cântăm cântările acelea mari. Să întărim inimile noastre în lauda lui Dumnezeu cu Ana, care poartă chipul Bisericii atunci sterpe, acum roditoare. Să priveghiem din noapte cu Isaia. Să cântăm cu Habacuc. Să cântăm rugându-ne cu Iona și cu Ieremia, cu părinții acești prea sfinți. Cași cum am fi puși în cuptor să binecuvântăm pe Creatorul tuturor împreună cu cei trei tineri, chemând într'ajutor toată făptura. Să mărească sufletul nostru pre Domnul împreună cu Elisabeta.

12. Ce este mai plăcut decât aceasta plăcere? Căci ne și delectăm în psalmi, ne și răcorim prin rugăciuni, ne și hrănim prin cetiri întrepuse. Căci precum se veseleşte inima oaspeților buni de mâncările cele de multe feluri, așa se îngrașă și inimile voastre prin multele cetiri și multe feluri de cântări.

13 Nu mai cât, iubitorilor, lăsând la o parte toate poveștile de prisos, să cântăm cu grije și cu atențiune, să nu ne facem neplăcuți lui Dumnezeu. Căci astfel ne învață Dumnezeu și psalmul zicând: „Fiind el regele a tot pământului, cântați-i cu pricepere (Ps. 46. 7.), adică așa să înțelegeți, ca să nu cântăm numai cu suflarea, adică cu sunetul glasului, ci și cu mintea: și ceace cântăm să și medităm, ca nu cumva mintea, cuprinsă de povești și gânduri lumești, să facă lucruri fără rod. Să se cânte apoi pe un glas, adică pe o melodie convenientă religiounii sfinte și nu pe una care să exprime strigăte de desperare, ci care să arate în noi simțul adevărat creștinesc; care să nu fie ca la teatru, ci care să deștepte în noi părere de rău pentru păcate. Și și viersul vostru al tuturorora nu trebuie să fie destrămat, ci unul. Nu că unul va lungi fără de minte, iar celalalt va grăbi, sau că unul va coborî viersul, iar celalalt îl va ridica; ci fiecare trebuie să și potrivească glasul cu smerenie în glasul tuturor celor ce cântă împreună, nu ridicând viersul peste ceilalți ca să atragă în mod necuviincios toată luarea aminte a altora, ca să placă oamenilor. Căci toate trebuie să le facem ca înaintea lui Dumnezeu, și nu cu râvna de a plăcea oamenilor. Avem chiar și chip și pildă despre aceasta armonie a glasurilor pe cei trei preafiericiți tineri, despre cari ne povestește profetul Daniil zicând: „Atunci aceștia trei ca dintr'o gură au cân-

tat cântare de laudă și au preamărit pre Dumnezeu în cuptor zicând: „Bine ești cuvântat Doamne Dumnezeu părinților noștri“ (Dan. 3, 51-52.) Vedeți pentru învățătură s'a pus, că cei trei tineri au laudat cu smerenie și sfințenie pe Dumnezeu deodată, ca dintr'o gură. Asemenea și noi ca dintr'una gură să scoatem acelaș glas al psalmilor și să facem toți de odată aceeași schimbare a vocii: iar cel ce nu se poate acomoda celorlalți, mai bine e să tacă, ori să cânte cu voce mai slabă, de cât să asurzească pe toți cu vocea lui strigătoare; căci astfel va plini cum se cad și datoria slujbei și nu va conturba nici adunarea fraților ce cântă. (Căci nu toți au voce melodioasă și plăcută. Apoi și pe fericitul Ciprian îl găsim îndemnându-l pe Donat, pe care-l știa că poate, la acest lucru zicând: „să petrecem aceasta zi într'u bucurie și să nu fie nici măcar o oră a ospățului lipsită de harul ceresc. Să răsune ospățul de psalmi, căci tu ai memorie bună și glas plăcut. Fă-ți aceasta datorie din obicei; mai bine-i paști pe cei iubiți, dacă auzim lucrur spirituale. Să ne delceteze dulceața evlaviei, căci cei ce cântă bine, au darul de-a deșteptă sufletele ascultătorilor spre evlavie (Ep. Sf. Ciprian ad Donat c. 16. ed. Hartel.) Dacă și glasul nostru va fi nevătămător și asemenea cimbalelor binerăsunătoare a buzelor, ne delectează și pe noi, și-i și spre zidirea ascultătorilor. Iară Dumnezeu nostru, carele a făcut să locuiască în casa sa pe cei ce sunt într'o înțelegere cum cetim, (ps. 67, 6.) îi va fi plăcută toată lauda noastră. Când cântăm, să cântăm cu toții, când ne rugăm, să ne rugăm cu toții. Când se cește cetirea, făcând liniște, asemenea se ascultăm cu toții împreună pe ceteti, nu ca unul altul rugându-se cu glas mare, să conturbe pe ceilalți. Și dacă vei veni, când se face cetirea, te închină numai Domnului și însemnându-ți fruntea uscultă cu luare aminte.

14. Ai timp să te rogi când ne rugăm cu toții, mai ai apoi când vrei și de câteori vrei să te rogi și singur: de dragul rugăciunii nu pierde cetirea, căci aceasta nu o poate avea oricine și ori când la îndemână, pe când puțința de a ne ruga avem în totdeauna. Să nu crezi că puțin folos ai din ascultarea cetirei sfinte. Căci însași rugăciunea mai grăasă, când mintea după o rugăciune incurând făcută trece dela o icoană la alta a lucrurilor dzești, pe cari le auzise mai înainte. Căci și Maria sora Martei, care șezând la picioarele lui Isus lăsând pe sora sa singură, ascultă mai cu luare aminte cuvântul lui Dzeu, partea cea bună a-ș fi ales ni-o întărește însuși cuvântul Domnului. De aceea îndeamnă și diacoul cu glas limpede ca un pristav pe toți, ca oți la rugăciune, ori la ingenunchiere, ori la cântare, ori

* Din operele sf.-lui Nichita Remesianul, apostolul Românilor, traduse de Păr. Dr. Tăutu.

la ascultarea cetirilor, să păstrăm ordinea cu toții, — căci pe cei de o înțelegere îi iubește Domnul și, precum am zis mai sus, îi face să locuiască în casa sa, (Ps, 67. 6.) și pe cei ce locuiesc într'ansa, fericii îi numește psalmul, căci ei vor lauda pe Domnul în vecii vecilor (ps. 83. 5.)

Amin.

C R O N I C I.

***

— AVIZ. Redactorul responsabil al revistei „Vestitorul“, Păr. Dr. Al. L. Tăutu, care, cu o destoinicie dovedită, cu muncă și jertfă neprecupețită, a condus aceasta modestă revistă timp de 4 ani, în urma ocupațiilor sale multiple, ca Prof. la Academia teologică, Director spiritual al Internatul teologic și conducătorul Reuniunilor mariane ale elevilor rom. uniți dela școlile din Oradea, — s'a retras din fruntea „Vestitorului“, rămânând — bine înțeles — și pe mai departe neprețuit sprijinitor și colaborator.

Drept acea, On. colaboratori, abonați și cititori sunt rugați ca manuscrisele cari privesc Redacția „Vestitorului“ să le trimită, de aci înainte, pe adresa: Păr. Prof. Dr. Nicolae Flueraș, Strada Academiei No. 6, Oradea.

Manuscrisele privitoare la chestiuni administrative se vor trimite, și mai departe, tot pe adresa veche.

REDACȚIA.

— Iubileul de 50 de ani de preoție al Papei Piu XI. La 20 Dec. 1928 s'au împlinit 50 de ani de când Achille Ratti (numele de familie al S. Părinte) fu înzestrat cu darul preoției prin hirotonie. S'a născut la 31 Mai 1857 în Lesio lângă Milano. În 1918 a fost nunțiu papal în Polonia; la 1921 fu creat cardinal și rechemat la Milano. După moartea lui Benedict XV, a fost ales de Papă luând numele de Piu XI. În dieceza noastră s'a dispus, ca în toate bisericile, după rugăciunea amvonului, să se citească rugăciunea pentru sănătatea Sf. Părinte.

— † Dr. Ioan Karácsonyi. În ziua de anul nou, la ora 4 p. m. s'a mutat la cele vecinice marelui istoric maghiar, Episcopul Dr. Ioan Karácsonyi, după ce, încă în dimineața acelei zile a săvârșit liturghia obicinuită, în biserica catedrală. În Dec. 15 1928 a împlinit 70 de ani și a fost sărbătorit de întreagă biserica catolică maghiară.

Rămășițele pământești. ale defunctului au fost transportate la Julia (Ungaria) și așezate în cripta familiară. Odihnească în pace!

— Noul Rector al Academiei teol. rom. unite din Oradea. Pe urma alegerii de Senator a Revm. D. Aug. Maghiar, canonic și rector al Academiei teol. și al Seminarului rom. unit din Oradea, a reluat conducerea Academiei și a istoricului Seminar II. Sa Dr. Gheorghe Miculaș, vicar gen. episcopesc. Numele Il. Sale este cu mult mai bine cunoscut în învățământ și educațiunea tineretului școlar, decât să aibă nevoie de aprecierea și recomandarea noastră. Ajunge să reamintim zilele calvarului școalelor noastre normale confesionale de pe vremea comisarilor regali din 1917—18, când Il. Sa în calitate de director al Școlii Normale și rector al Seminarului, în strânsă legătură cu corpul profesoral dela numita școală, a trebuit să lupte pentru neam și limbă împotriva diabolicelor mahinațiuni ale faimosului comisar regal maghiar, — stabil în Oradea, — Téglási. O energie încercată inspiră nădejdi îndoite. La mulți ani!

BIBLIOGRAFIE.

***

— Calendarul dela Blaj pe 1929. Acum a șasa oră se prezintă publicului românesc Calendarul dela Blaj în două ediții: unu mare pentru intelectuali și alta pentru popor în editura „Unirii Poporului“. Remarcăm, pe lângă părțile calendaristice obicuite, în ediția mare, șematismul celor 4 dieceze române unite, și mai ales o bogată și interesantă cronică bisericească cu privire la toate 4 diecezele. Iar partea cu „Învățătură și Petrecere“, cuprinsă în amândouă edițiile, este semnată de autori atât de apreciați, ca: A. Lupeanu-Melin, Iuliu Maior, G. Todica, Sandu Popii, Ioan Pop-Câmpeanu, I. M. Gârleanu și alții. Il recomandăm Fraților Preoți și poporului. Prețul ediția mare 45 Lei, ediția pentru popor: 20 Lei.

— Calendarul „Presa Bună“ dela Iași, pe 1929. — Cuprinde parte literară bogată și interesantă, mai ales pentru cunoașterea Bis. catolice din regatul vechiu. Prețul 20 Lei.

HÖNIG FRIDERIC ARAD

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote pelângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Condițiuni avantajoase de plată.

